

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 5. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: fredag den 25. september 2015

Tidspunkt: kl. 8.15

Sted: vær. 2-133

Til stede: Mette Gjerskov (S), formand, Claus Kvist Hansen (DF), Jacob Ellemann-Jensen (V), Marcus Knuth (V), Christina Egelund (LA), Kaare Dybvad (S), Karin Gaardsted (S), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Søren Søndergaard (EL), Christian Poll (ALT) og Rasmus Helveg Petersen (RV).

Desuden deltog: udenrigsminister Kristian Jensen og erhvervs- og vækstminister Troels Lund Poulsen.

Punkt 1. Lempelse af restriktive foranstaltninger mod Iran som følge af atomaftalen og restriktive foranstaltninger over for fire navngivne personer i Burundi

– Vedtagelse

EUU alm. del (20142) – bilag 166 (samlenotat side 2)

1. Lempelse af restriktive foranstaltninger mod Iran

Udenrigsministeren: Som bekendt blev aftalen om Irans atomprogram indgået den 14. juli 2015. Udenrigsrepræsentant Federica Mogherini har sammen med udenrigsministrene fra Storbritannien, Frankrig og Tyskland spillet en helt central rolle i forhandlingsforløbet. EU har desuden gennem sanktionerne spillet en væsentlig rolle ved at lægge et stærkt pres på Iran.

På rådsmødet i juli hilste EU-landene aftalen velkommen, og der var enighed om, at EU ville bakke op om aftalen ved bl.a. at lempe de sanktioner, som oprindeligt blev vedtaget for at lægge pres på Iran – selvsagt under forudsætning af Irans efterlevelse af sine forpligtelser i medfør af atomaftalen. Nu er EU ved at gøre klar til at vedtage disse lempelser gennem en forordning og en rådsbeslutning. EU har afventet processen i den amerikanske kongres, der blev afsluttet den 17. september 2015. Obamaadministrationen er også i gang med at forberede og implementere den amerikanske lovgivning om lempelserne i sanktionerne mod Iran. Sanktionslempelserne forventes tidligst at blive effektueret primo 2016, da man afventer IAEA's verificering af den iranske implementering.

For EU betyder indgåelsen af aftalen, at der er behov for at tilpasse en række af de restriktive foranstaltninger, som blev indført med henblik på at understøtte de internationale bestræbelser på at imødegå det iranske atomprogram. Det er alene de sanktioner, der er indført som følge af Irans atomprogram, som vil blive lempet. Sanktioner, der er indført som følge af Irans menneskerettighedskrænkelser og terrorisme, forbliver gældende.

Indførelsen af sanktioner mod Iran er sket ad flere omgange og blev i 2010 og 2012 forelagt Europaudvalget. Det er disse sanktioner, som nu ophæves. De suspendede sanktioner vedrører bl.a. bankaktiviteter, forsikring, shipping, finansiel støtte til handel med Iran, importrestriktioner på olie og gas fra Iran samt indefrysning og indrejseforbud for en række personer og selskaber.

Såfremt Iran fremadrettet ikke overholder sin del af aftalen, er der i atomaftalen indbygget en såkaldt snap-back-mekanisme, som skal sikre, at Iran vil blive underlagt sanktioner på det niveau, som var gældende inden de planlagte lempelser.

Der forventes enighed om rådsbeslutningen og forordningen. Regeringen støtter forslaget, der er en naturlig forlængelse af den historiske atomaftale med Iran. Det vil både mindske risikoen for et atomvåbenkapløb i Mellemøsten og åbne det iranske marked for danske og europæiske virksomheder.

Kenneth Kristensen Berth sagde, at Dansk Folkeparti som bekendt var meget skeptisk over for aftalen med Iran. At en aftale er historisk, betyder ikke nødvendigvis noget positivt. John Kerry risikerer at stå som det 21. århundredes Neville Chamberlain. Selv om DF mener, at man skal være tilbageholdende med sanktioner, og at det er tvivlsomt, om de hjælper, var der i dette tilfælde ikke grund til at hæve sanktionerne. Man havde ikke kunnet tro på det iranske præstestyre før, og der var ingen grund til at tro, man kan det nu. Man kan ikke stole på de holdninger, der kommer fra præsidenten og politikerne, når det er Vogternes Råd, der svinger taktstokken.

Søren Søndergaard bad ministeren bekræfte, at aftalen ikke bygger på tillid til Irans styre, men på et kontrolregime. Det var afgørende for Enhedslistens opbakning. Han bad ministeren vægte de to typer sanktioner – dem, der omfatter atomaftalen, og dem, der omfatter menneskerettighederne – over for hinanden. Han bad også ministeren give menneskerettighedssituationen et par ord med på vejen. Antallet af henrettelser er større end nogensinde, og der havde lige været generalstrejke i de kurdiske områder med en hårdhændet undertrykkelse fra Irans side.

Rasmus Helveg Petersen bakkede op om, at man har indledt forhandlinger med Iran. Det var for ham at se fornuftigt at give Iran udsigt til at opnå fordele ved at indgå i en dialog. Man har altid diskuteret, i hvor høj grad sanktioner virker, også i de sidste ti eller tyve år, hvor man engang i mellem har opgivet de langsomtvirkende sanktionsinstrumenter til fordel for forskellige former for krigsførelse. I hvor høj grad vurderede ministeren at sanktionerne havde drevet iranerne til forhandlingsbordet?

Peter Hummelgaard Thomsen bakkede også op om aftalen. Det var glædeligt og fornuftigt, at man tror på, at dialog kan være med til at skabe en holdbar løsning. Det har været fremme i specielt amerikanske medier, om aftalen kunne være et skridt på vejen til, at iranerne sammen med russerne og amerikanerne får en fredelig løsning i Syrien – eller om ikke andet: får parterne der til forhandlingsbordet. Hvad er udenrigsministerens syn på det, er det et element i aftalen?

Formanden ville bare gerne sige hurra for, at verden for første gang i mands minde har kunnet forhandle sig til en aftale om atomnedrustning eller i hvert fald forebyggelse. Det var næsten mere, end hun havde turdet tro og håbe på.

Udenrigsministeren svarede, at der denne sommer havde været tre fantastiske dage i rap. Den ene dag blev der lavet en aftale med Iran om kontrol af deres atomvåbenprogram. Den næste dag blev der indgået en rammeaftale om en fredsproces i Libyen mellem Tripoli og Tabuk, og den tredje dag blev der i Addis Ababa underskrevet en erklæring om finansiering af udvikling i fremtiden. Det er alt sammen eksempler på, at diplomati – hvor opslidende, langsomt og frustrerende det end er – rent faktisk kan virke.

Ministeren svarede Kenneth Kristensen Berth og Søren Søndergaard, at aftalen byggede på kontrol. Selv om EU og USA begynder at få lovgivningen om ophævelsen af sanktionerne på plads, bliver de ikke ophævet, før IAEA har kontrolleret, at atomanlæggene bygges om og modificeres sådan, at de kun kan bruges til fredelig udnyttelse af atomenergi.

Til Kenneth Kristensen Berths sammenligning sagde ministeren, at Chamberlain bøjede sig for højrenationalismen i en situation, hvor de var stærke, og han var svag. Iranaftalen byggede omvendt på en situation, hvor Iran er svag, fordi de økonomiske sanktioner har fået dem i knæ. Deres samfund har været præget af, at det ikke har været muligt at modernisere og udbygge en lang række vitale faciliteter, bl.a. på grund af sanktionerne.

Til Søren Søndergaard sagde ministeren, at han vurderede, at sanktionerne på atomsiden har været økonomisk tungere end dem på menneskerettighedssiden. Det havde de nok den samme holdning til, men det havde vist sig at være nemmere at få opbakning til tunge økonomiske sanktioner, når det drejer sig om ens egen sikkerhed, end når det handler om menneskerettigheder i Iran. Selv om man nu ser en opblødning, er menneskerettighedssituationen i Iran stadig stærkt utilfredsstillende. Ytringsfriheden undertrykkes, ligesom politiske modstandere, forskellige religioner og seksuelle orienteringer. Der er en klar sortering i, hvem der har lov at stille op til forskellige valg. Selv om man lempet atomsanktionerne, fortsætter man med menneskerettighedssanktionerne og en kritisk dialog. Den danske indstilling til Iran er fortsat, at man siger, hvad man mener, også selv om det ikke falder i god jord. Ministeren troede, det var sanktionerne, der havde fået Iran til forhandlingsbordet. Det er et prestigemæssigt nederlag for Iran, at de ikke får lov at udvikle atomvåben. Det har de ønsket sig for at styrke deres rolle som regional stormagt, men det bliver nu forhindret, ikke fordi vi stoler på dem, men fordi vi har mulighed for at kontrollere dem. Internt i Iran er der – præcis som i USA – også hardlinere, der synes, det er for stor en indrømmelse.

Ministeren svarede Peder Hummelgaard Thomsen, at der med hensyn til Irans fremtidige opførsel både er optimister og pessimister. Optimister mener det er starten på en helt ny regional rolle for Iran, som nu vil begynde at åbne op, søge løsninger på problemerne med Assad og bremse sektersk vold - en transformation af det iranske samfund, simpelt-

hen. Pessimisterne mener, at Iran var nødt til at gå med på aftalen, fordi det iranske samfund ikke kunne holde til de økonomiske sanktioner. Ministeren befandt sig tættere på pessimisterne end på optimisterne. Han troede ikke på, at det iranske præstestyre vil indfri optimisternes forventninger, og som Kenneth Kristensen Berth havde sagt, var det præstestyret og ikke det pseudodemokratisk valgte parlament, som havde det sidste ord. Ministeren håbede dog på at blive positivt overrasket. Hvis det iranske samfund åbner mere op og tager imod flere impulser udefra, vil befolkningen måske også søge i en mere vestlig retning, og landet vil indtage en mere ansvarlig og løsningsorienteret rolle i regionen. Men det ville han se, før han troede det.

Kenneth Kristensen Berth påpegede, at enhver form for kontrol kræver et vist mål af tillid. Den afvæbningsproces, man havde forsøgt i Irak, havde mødt en vis modstand mod at anvise, hvor de kemiske våben var. Det ville være naivt at tro, det samme ikke ville ske i Iran. Man vidste endnu ikke, hvordan Iran tolker aftalen. Kenneth Kristensen Berth var enig med ministeren i, at Iran har indgået aftalen mere af nød end af lyst, og spørgsmålet var så, hvordan man efterfølgende vælger at fortolke det. Han delte i øvrigt ikke udenrigsministerens historiske analyse af, at Chamberlain stod over for et højrenationalistisk Tyskland. Chamberlain stod over for et Tyskland med en ambition om global overmagt, hvad der efter Kenneth Kristensen Berths mening hverken var et nationalt eller nationalistisk projekt.

Formanden henstillede til, at længere historiske analyser af, hvad der skete i Europa i 1930'erne, blev gemt til en anden dag.

Søren Søndergaard takkede for bekræftelsen af, at der er tale om et kontrolregime. Hvis der kommer til at være lige så få atomvåben i Iran, som der var masseødelæggelsesvåben i Irak, ville det jo være godt. Det var beklageligt, at det er sværere at samle opbakning til sanktioner eller effektive foranstaltninger, når det er menneskerettigheder, der bliver krænket, end når det er andre trusler. Hvis det var korrekt forstået, at opretholdelsen af atomaftalen ikke vil blive brugt som argument mod at kritisere menneskerettighedskrænkelser, bakkede Enhedslisten op om ministerens indstilling.

Udenrigsministeren sagde, at produktion af atomvåben kræver nogle ting, man ikke lige kan smutte i Bauhaus og købe. Det tager tid at bygge anlæggene om og at udvikle plutonium til militær brug. IAEA har mulighed for at undersøge, om de nødvendige ændringer af atomanlægget sker, og ministeren havde tillid til, at de dygtige mennesker kunne se, om Iran samarbejder, hvilket Saddam Hussein som bekendt ikke gjorde. Hvis Iran samarbejder, begynder man at ophæve sanktionerne primo 2016. Ti år vil det tage, før man har ophævet de sidste sanktioner mod Iran. Undervejs har man rig mulighed for at kontrollere og stoppe processen, hvis Iran ikke samarbejder.

Ministeren sagde til Søren Søndergaard, at han ville undlade at tale om de historiske kendsgerninger bag den daværende regerings beslutning om at gå i krig mod Saddam Hussein. Han kunne ikke garantere, at man aldrig vil se en dansk regering undlade at

kritisere menneskerettighedskrænkelser– men den nuværende regering ville i hvert fald altid kritisere den slags.

2. Restriktive foranstaltninger over for fire navngivne personer i Burundi

Udenrigsministeren: Endelig vil jeg kort orientere om, at Rådet for Konkurrenceevne på sit møde den 1. oktober 2015 vil vedtage restriktive foranstaltninger over for fire navngivne personer tæt på Burundis præsident. Vedtagelsen sker, fordi de fire personer har medvirket til at underminere demokratiet og forhindre en politisk løsning på den alvorlige konflikt i Burundi. De navngivne personer har således medvirket til alvorlige menneskerettighedskrænkelser som vold og undertrykkelse af befolkningen. Sanktionerne omfatter indefrysning af aktiver og indrejseforbud og transit i EU for de fire personer.

Formanden syntes, det lød fornuftigt og positivt. Men masser af steder i verden er der menneskerettighedskrænkelser, uden at EU foretager sig noget. Var det et nyt skridt i EU's udenrigspolitik? Hun ville gerne have haft navnene i samlenotatet, så man kunne slå dem op og se, hvad de var for nogen

Udenrigsministeren svarede, at det drejede sig om en vicegeneraldirektør i det nationale politi, kabinetchefen i præsidentens administration, en officer i den nationale efterretningstjeneste og en tidligere general. Navnene ville han gerne sende over.

Som formanden sagde, skrider EU ikke til sanktioner mod navngivne personer, hver gang der er et problem et sted i verden. Men Burundi var egentlig på vej til en transition, hvor præsidenten havde været opstillet og valgt to perioder og derfor i henhold til forfatningen ikke kunne stille op igen. I april 2015 meldte han så ud, at han i strid med forfatningen ville stille op en tredje gang. På rådsmødet 22. juni og senere hen havde man udtrykt alvorlig bekymring over antallet af ofre og menneskerettighedskrænkelssager, siden krisen startede i april måned. Man vedtog i Rådet, at man om nødvendigt vil gennemføre restriktioner over for de personer, der har medvirket til vold og undertrykkelse og begået alvorlige overtrædelser af menneskerettighederne. Mæglingsbestrebelserne havde ikke båret frugt, og derfor indstillede man nu til at sætte restriktionerne i værk.

Formanden takkede udenrigsministeren for hans forelæggelse og afbrød mødet frem til kl. 10.

**Punkt 2. Rådsmøde nr. 3410 (konkurrenceevne – indre markeds- og industridelen)
den 1. oktober 2015**

Erhvervs- og vækstministeren orienterede udvalget om sagerne på rådsmødet for konkurrenceevne den 1. oktober 2015. Det var en kort dagsorden med kun to sager på, som begge blev forelagt udvalget til orientering.

1. Konkurrenceevnetjek: økonomisk udvikling og integration af konkurrenceevnen på tværs af alle politikområder

- *Præsentation fra Kommissionen og formandskabet - Udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3410 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (20142) – bilag 170 (kommenteret dagsorden side 2)

Erhvervs- og vækstministeren: Den første sag, jeg vil nævne til orientering, er en drøftelse af EU's økonomiske udvikling, og hvordan konkurrenceevnen i EU kan styrkes på tværs af alle politikområder. Det er en ny form for dagsordenspunkt, som formandskabet kalder et konkurrenceevnetjek. Temaet bliver ikke oplyst på forhånd, så i dag kan jeg ikke redegøre for drøftelsen i detaljer.

Jeg vil lægge vægt på de overordnede principper, som er bærende for Danmarks politik over for EU og det indre marked, nemlig et stærkt fokus på at skabe vækst og arbejdspladser, effektiv regulering, fri og fair konkurrence, videreudvikling af EU's handelsaftaler og et fortsat fokus på strukturreformer, der kan sikre konkurrenceevnen i EU.

2. Bedre regulering

- *Udveksling af synspunkter*

KOM (2015) 0216, KOM (2015) 0215

Rådsmøde 3410 – bilag 1 (samlenotat side 5)

KOM (2015) 0215 – bilag 2 (henvendelse af 2/9-15 fra

Forbrugerrådet)

EU-note (20141) – E 29 (EU-note af 3/6 om forslag til bedre lovgivning i EU)

EUU alm. del (20141) – bilag 170 (kommenteret dagsorden side 2)

Erhvervs- og vækstministeren: Det leder mig videre til den anden sag, jeg vil nævne til orientering, som er en drøftelse af den europæiske indsats for bedre regulering og koblingen til det indre marked. Sagen er på dagsordenen til rådsmødet til politisk drøftelse.

Drøftelsen er en opfølgning på Kommissionens pakke om bedre regulering, som blev fremlagt den 6. maj 2015. Udvalget blev på det tidspunkt orienteret om sagen. Kommissionens pakke rummer en række nye initiativer, der skal styrke indsatsen for bedre regulering. Det drejer sig om, at der etableres en regelforenklingsplatform med det danske Virksomhedsforum for enklere regler som forbillede. Pakken rummer også nye retningslinjer for konsekvensanalyser, høringer og evalueringer. Desuden giver den årlige resultattavle en status på Kommissionens regelforenklingsindsats, kaldet REFIT. Regeringen støtter Kommissionens indsats for bedre regulering og hilser den nye pakke velkommen. Det er afgørende at gøre op med alle unødvendige byrder og bureaukrati i EU-reguleringen.

Formandskabet lægger op til at drøfte, hvordan bedre regulering kan styrke det indre marked. Jeg kan fuldt ud støtte den hensigt, for der er stadig for mange barrierer i det indre marked. Bedre regulering handler om at lovgive enkelt og effektivt, så vi styrker væksten uden at skabe unødvendige byrder. Det er også grunden til, at regeringen vil gøre op med overimplementering af EU-regler. Vi skal leve op til vores forpligtelser, men vi skal ikke gøre det sværere for danske virksomheder at konkurrere i EU. Der er i det hele taget behov for, at alle medlemslande – også Danmark – kaster et kritisk blik på alle de nationale særregler, så vi kan få det indre marked til at fungere bedre. Det kan vi også bruge Kommissionens REFIT-program til.

Regeringen ser gerne, at Kommissionen gør endnu mere for at forenkle EU-reguleringen. Under drøftelsen på rådsmødet vil vi derfor fra dansk side opfordre Kommissionen til at sætte konkrete målsætninger for europæisk regelforenklings, på samme måde, som vi har en national målsætning for reduktion af byrder for erhvervslivet. Kommissionen skal i større omfang sætte tal på resultaterne af indsatsen, så det bliver nemmere at følge udviklingen i Kommissionens årlige resultattavle. Regeringen mener desuden, at al europæisk lovgivning skal gøres digitaliseringsklar, så lovgivningen understøtter og fremmer den digitale udvikling. Det kan både understøtte nye forretningsmuligheder og spare virksomhederne for tid og besvær.

Formanden spurgte om Virksomhedsforum for enklere regler – som hun selv havde haft gavn af som minister – primært har fokus på forenkling. Hun nævnte, at Forbrugerrådet Tænk havde henvendt sig til udvalget og ministeren med en bekymring om, at der var mere fokus på virksomhederne end på forbrugerne.

Erhvervs- og vækstministeren svarede, at det, han nævnte i sin forelæggelse for den danske dels vedkommende, var noget, den foregående regering havde taget initiativ til. Han ville gerne kvittere for, at det havde medvirket til en stærk og fokuseret indsats i Erhvervs- og Vækstministeriet. Timmermanns havde nu taget afsæt i den danske indsats. Ministerens forgænger havde sendt et brev til Timmermanns med en række forslag fra virksomhedsforum. Derfor var ministeren glad for, at der er blevet taget godt imod de byrdelettelser. Han havde også noteret sig, at Tænk er interesseret i Virksomhedsforums arbejde, og at Kommissionens REFIT-platform var inspireret heraf. Hvis der var behov for yderligere uddybninger, kunne han svare skriftligt.

Christian Poll sagde, at en af Alternativets mærkesager netop var bedre og smartere regulering og mindre bureaukrati. Samtidig fokuserede partiet på det sociale og miljømæssige, og de kunne godt være lidt bekymrede for hvordan man i REFIT-programmet vil tage højde for disse aspekter.

Erhvervs- og vækstministeren svarede, at regeringen lægger op til, at de administrative lettelser ikke skal sænke det generelle beskyttelsesniveau. Det gælder også arbejdsmiljøbeskyttelse. Det var ikke enten-eller, men både-og. Ministeren roste den tidligere regerings regelforenklingsinitiativer, der ikke havde haft som formål at sænke nogen beskyttelsesniveauer. Hvordan det udfoldes på europæisk niveau, kunne han ikke i detaljer redegøre for nu. Men REFIT og Timmermanns arbejde var inspireret af den danske indsats, og derfor troede ministeren, at Danmark fortsat ville have en tydelig stemme her.

3. Eventuelt

Der var ingen bemærkninger under dette punkt.

4. Siden sidst

Der var ingen bemærkninger under dette punkt.